

اهمیت تقوا در چیست؛ آیا تقوا از محدود شدن ما جلوگیری می‌کند؟

اهمیت تقوا در زندگی روزمره ما چیست؛ چرا باید باتقوا باشیم؟

• چرا به این اندازه به رعایت تقوا سفارش شده‌ایم؟

• عدم رعایت تقوا چه پیامدهایی برای ما دارد؟

• آیا تا به حال به اهمیت تقوا فکر کرده‌اید؟

قبل از پرداختن به اهمیت تقوا بهتر است ابتدا مروری بر مفهوم تقوا داشته باشیم. در تعریفی ساده و خودمانی می‌توان گفت که پرهیزکاری یا تقوا، یعنی پرهیز از هرآنچه که مانع رسیدن ما به هدف خلقت‌مان می‌شود؛ به عبارتی تقوا یعنی پرهیز از هرچه که مانع نزدیکی و شباهت ما به خداوند می‌شود و ما را از او دور می‌کند. جالب است که تعریف تقوا، خود اهمیت بسیار زیاد آن را به خوبی نشان می‌دهد؛ در حقیقت تقوا در مسیر حرکت ما به سمت بی‌نهایت شدن، مانند سپری ما را از محدود شدن حفظ می‌کند. برای درک بهتر مفهوم تقوا، آن را در یک موضوع ملموس تعریف می‌کنیم. فرض کنیم در یک مسابقه اتومبیل‌رانی شرکت کرده‌ایم. هدف ما در این مسابقه، رسیدن به خط پایان است، با نهایت سرعتی که امکانش وجود داشته باشد. تقوا در این مسابقه، یعنی پرهیز کردن از هرآنچه که ما را از هدف‌مان دور می‌کند. بنابراین در این مسابقه باید مواردی مثل استفاده از اتومبیل خوب با موتور قوی و بدون عیب، پوشیدن کفش و لباس مناسب برای رانندگی، آمادگی جسمی و روانی، عدم خواب‌آلودگی، تمرکز کافی و آگاهی به قوانین مسابقه را مدنظر داشته باشیم و رعایت کنیم؛ زیرا رعایت نکردن هرکدام از این‌ها، ما را از هدفی که داریم دور می‌کند؛ اگر موارد ذکر شده رعایت نشود و به عبارتی اگر بی‌تقوایی کنیم، حتی اگر زحمات بسیاری برای این مسابقه کشیده باشیم و شبانه‌روز تمرین کرده باشیم، همه زحمات ما هدر می‌رود و به نتیجه و هدف دلخواه‌مان نمی‌رسیم.

تقوا و تولد سالم به آخرت

تقوا عامل رسیدن ما به معشوق‌مان الله، تولد سالم به آخرت و خوشبختی ابدی است. ما برای مدت محدودی به رحم دنیا آمده‌ایم تا تجهیزات لازم برای زندگی ابدی‌مان را فراهم کنیم و تولدی سالم به آخرت و ابدیت داشته باشیم و همان‌طور که گفتیم تقوا مانند سپری از ما در برابر اعمال آسیب‌زا، محافظت می‌کند. رعایت تقوا نه تنها موجب می‌شود تا از گناهان و بدی‌ها دوری کنیم، بلکه مراقب هستیم تا در اعمال خیر و عبادات خود نیز دچار حملهٔ راست [شیطان](#) نشویم و کیفیت اعمال‌مان را حفظ کنیم. از این‌رو مسیر حرکت به سمت الله و ابدیت را به سلامت طی می‌کنیم و با قلبی سلیم به آخرت متولد شویم.

تقوا آثار و برکات فراوانی دارد که آگاهی از آن‌ها اهمیت تقوا را بیش از پیش آشکار می‌کند. برخی از این آثار عبارتند از: قبولی اعمال^۱، درک معارف و بهره‌مندی از معارف الهی^۲، تشخیص حق از باطل و آمرزش گناهان^۳، بهره‌مندی از هدایت قرآن^۴، قبولی اعمال یکی از مهم‌ترین و تأمل‌برانگیزترین آثار تقواست. به‌راستی چرا هر عملی که با تقوا همراه نباشد پذیرفته نیست؟

تقوا، شرط قبولی اعمال

گفتیم که تقوا شرط قبولی اعمال ما در دنیا است؛ اعمالی که قرار است ما را به هدف خلقت‌مان برساند و عاقبت ابدی ما را بسازد. حالا منظور از عمل مقبول چیست؟

عمل مقبول به عمل باکیفیت گفته می‌شود؛ یعنی عملی که در ما شباهت به الله ایجاد می‌کند و منجر به تولد سالم ما به آخرت می‌شود. به عبارتی تقوا از بی‌کیفیت شدن اعمال ما جلوگیری می‌کند. برای مثال کارهای خیر و کمک به دیگران، در صورت رعایت تقوا، موجب رشد و نزدیکی ما به خداوند و کسب اسم‌هایی مانند رحمان، جواد و کریم می‌شوند. از مصادیق رعایت تقوا در اینجا پرهیز از [ریا](#)، غرور، [عجب](#) و منت گذاشتن بر سر طرف مقابل است. هرکدام از این بی‌تقوایی‌ها کار ما را بی‌کیفیت می‌کنند؛ بنابراین خداوند

«...إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ؛ خدا فقط از پرهیزگاران می‌پذیرد.» (سوره مائده، آیه ۲۷)

«...وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَجْعَلُ لَكُمْ فُرْقَانًا وَ يُخَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ...» (سوره بقره، آیه ۲۸۲)

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَ يُخَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ...» ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اگر تقوای الهی پیشه کنید، خداوند برایتان فرقانی (قوه‌ی شناخت حق از باطلی) قرار می‌دهد و بدی‌هایتان را از شما می‌پوشاند و شما را می‌آمرزد... (سوره انفال، آیه ۲۹)

«ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۚ فِيهِ ۖ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ؛ این کتاب که هیچ شک در آن نیست، راهنمای پرهیزگاران است.» (سوره بقره، آیه ۲)

فقط عمل متقین، یعنی افراد باتقوا را قبول می‌کند؛ زیرا این افراد سپر تقوا دارند و عملشان آسیب‌هایی مانند عجب و تکبر به آن‌ها نمی‌زند. اهمیت تقوا به اندازه‌ای است که موجب می‌شود حتی یک عمل به ظاهر بسیار ساده و کوچک، مانند یک کار کوچک در منزل، بوسیدن فرزند، میوه خوردن در کنار خانواده یا یک لبخند ساده به والدین، عمل کمی محسوب نشود. چنین کارهایی هرچند ساده و کوچک هستند، اما سبب ایجاد شباهت و سنخیت می‌شوند و شادی و آرامش تولید می‌کنند. چه‌طور ممکن است عملی کم محسوب شود در حالی که خداوند قبولش کرده است. به همین دلیل پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) خطاب به ابوذر (رحمت الله علیه) می‌فرماید: «ای ابوذر! به عمل همراه تقوا بیشتر از عمل تنها همت داشته باش که عمل همراه تقوا کاسته نمی‌شود و چگونه می‌شود که عملی که قبول شده کاسته شود. خداوند عزوجل می‌فرماید: «خداوند فقط از پرهیزکاران می‌پذیرد...»^۵

در این درس درباره اهمیت تقوا سخن گفتیم. گفتیم که اهمیت تقوا به قدری است که رعایت آن در انتخاب‌ها، ارتباط‌ها، رفتار و افکارهای مان تولد سالم به آخرت و سعادت ابدی را به دنبال دارد. تقوا نه تنها موجب پرهیز ما از گناهان و رذائل می‌شود، بلکه مانند سپری از بی‌کیفیت شدن اعمال خیر و عبادات ما جلوگیری می‌کند؛ بنابراین اعمال ما کیفیت خود را حفظ می‌کنند و تقوا به جذب اسماء الهی و شباهت به الله منتهی می‌شوند. از این‌رو رعایت تقوا شرط قبولی اعمال ماست که به روشنی بیانگر اهمیت تقوا و ضرورت رعایت آن است.

^۵ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم): «يَا أَيُّهَا دُرُّ كُنْ بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوَى أَشَدَّ إِهْتِمَاماً مِنْكَ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوَى وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ يَنْقُصُ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا يَنْقُصُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ.» (طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، ص ۴۶۸)